

A REACH

Dr. Deme Tibor

Mind a textilipar, mind a textiltisztítók számára fontos megismerni a vegyi anyagokkal kapcsolatos európai uniós szabályozások legfontosabbikát a REACH szabályozást és az ezzel kapcsolatos teendőket.

Mi a REACH?

A REACH (ejtsd: rics) betűszó angol eredetű: a **R**egistration, **E**valuation, **A**uthorisation of **C**hemicals kifejezés szavainak kezdőbetűiből származik. Hivatalos magyar elnevezése: *Kémiai anyagok regisztrációja, értékelése és engedélyezése*. Az ennek alapján készült rendelet 2007. június 1-jén lépett hatályba és az Európai Unió tagországaira nézve kötelező jellegű jogszabály, amelynek célja, hogy korszerűsítse és javítsa a vegyi anyagokra vonatkozó, korábbi európai uniós jogi keretrendszert.

Környezetünket folyamatosan terhelik a különböző vegyi anyagok, amelyek nélkül sajnos már az életünk is elképzelhetetlen. A vegyi anyagok jelentős része az emberre nézve veszélyes és az ezekkel érintkezés a foglalkozási megbetegedések több mint 30 %-áért felelős. Ezért van nagy jelentősége annak, hogy a REACH rendelet mind a gyártókat, mind a forgalmazókat arra kötelezi, hogy mérjék fel az általuk kezelt vegyi anyagok használatának kockázatait és hozzák azokat a felhasználók tudomására.

Az európai piacon mintegy 100 ezer bejelentett vegyi anyagot tartanak számon. Korábban ezeknek csak mintegy 1 %-át ellenőrizték abból a szempontból, hogy milyen veszélyt jelentenek a környezetre és az emberi egészségre nézve. A REACH ennek a hiánynak a pótlására született.

A REACH elvben valamennyi vegyi anyagra vonatkozik: nem csupán az ipari eljárásokban alkalmazott, hanem a mindennapi életben használt vegyi anyagokra is, például a tisztítószerekben, kozmetikumokban, festékekben vagy egyéb termékekben – mint például ruházati cikkekben, bútorokban, elektronikus eszközökben, játékokban stb. – előforduló vegyi anyagokra is.

A REACH az Európai Unión belül gyártott minden vegyi anyagra nézve érvényes, de azokra a vegyi anyagokra is hatályos, amelyeket az Európai Unión kívüli országból importálnak.

A REACH három fő eleme:

- a **regisztráció**, amelynek során azt a mintegy 30 ezer vegyi anyagot veszik számba, amelyből évente 1 tonnánál nagyobb mennyiséget gyártanak vagy hoznak be az Európai Unióba. A gyártók és importőrök 2018-ig kötelesek adatokat szolgáltatni ezeknek az anyagoknak tulajdonságairól és ezekről használati útmutatót kell készíteniük;
- az **értékelés**, amelynek során az erre létrehozott hivatalok biztosítják, hogy a regisztrációs dokumentumok rendben legyenek;
- az **engedélyezés**, amely a „különös aggodalomra okot adó” (súlyos szervi elváltozásokat, rákot stb. okozó, vagy a környezetet súlyosan károsító) anyagok felhasználására vonatkozik. Ezeknek az anyagoknak

tételes felsorolása a rendelet mellékletében megtalálható.

A REACH célja

A REACH célja

- az emberi egészség és a környezet védelmének javítása a vegyi anyagok által esetlegesen jelentett veszélyek ellen,
- az Európai Unió gazdaságának kulcsfontosságú ágazatát jelentő vegyipar versenyképességének növelése,
- az anyagokkal kapcsolatos veszélyek felmérésére vonatkozó alternatív vizsgálati módszerek támogatása,
- az anyagok szabad forgalmának biztosítása az Európai Unió belső piacán.

Miért van szükség a REACH-re?

A REACH egy korszerűsített és javított rendelet, amely körülbelül 40 jogszabály helyébe lép. A vegyi anyagok használatát és alkalmazását szabályozó egyéb (pl. a kozmetikumokra, tisztítószerekre vonatkozó) jogszabályokat azonban nem váltja fel és a kapcsolódó joganyagok (pl. a vegyi anyagokat kezelő dolgozók egészségére és biztonságára, a termékbiztonságra, az építőipari termékekre vonatkozóan), amelyeket a REACH nem vált fel, továbbra is alkalmazandók. A REACH-rendelet kidolgozásakor ügyeltek arra, hogy ne legyen átfedés vagy ellentmondás a vegyi anyagokra vonatkozó más jogszabályokkal.

A REACH egy **engedélyezési rendszert** is bevezet, amelynek célja annak biztosítása, hogy a különös aggodalomra okot adó anyagokat megfelelően ellenőrizzék és fokozatosan felváltsák biztonságosabb anyagokkal vagy technológiákkal, vagy csak abban az esetben alkalmazzák azokat, ha az anyag felhasználásából társadalmi szintű előny származik.

Az uniós hatóságok **korlátozásokat** hozhatnak azon anyagok gyártására, használatára és forgalomba hozatalára, amelyek elfogadhatatlan kockázatot jelentenek az emberi egészségre vagy a környezetre.

A gyártóknak és az importőröknek biztosítaniuk kell továbbfelhasználók számára az anyag biztonságos használatához szükséges kockázati információkat. Ez az osztályozási és címkézési rendszeren keresztül és biztonsági adatlapok alkalmazásával történik majd.

A magyarországi helyzet

A Európai Unió támogatásával a szociális párbeszéd keretében a REACH által keltett új helyzet feladatainak felmérésében a magyar fél szakemberei is részt vettek.

- A szociális párbeszéd európai szintjén részt vettünk egy felmérés, előkészítés, segítségnyújtás tartalmú munkában, amelynek lényege egy olyan információs segédlet létrehozása, ami segít a mindennapok szintjén alkalmazni a rendeletet.
- Ebben a keretben az Európai Szakszervezeti Szövetség (ETUF) és az európai textil- és ruhaipart az

Európai Unióban képviselő EURATEX szervezésében három alkalommal találkoztak a tagországok szakértői Brüsszelben. A megbeszélésen kialakult elvek alapján a cardiffi székhelyű Munkaügyi Kutatóintézet kapott megbízást egy alkalmazástechnikai segédlet (Toolbox) összeállítására.

- A munkacsoport ülésein aktívan részt vettünk a helyi (országos) információk összegyűjtésében, az értékelésekben és a segítségnyújtáshoz kialakított „eszköztár” csiszolásában.

A vállalatok teendői

A REACH nemcsak a vegyi anyagokat gyártó vállalatokra vonatkozik, hanem minden olyan vállalatra is, amely vegyi anyagokat használ, így többek között a textil-, a ruha- és a textiltisztító iparra is.

- A **gyártóknak és importőröknek** minden olyan vegyi anyagot regisztrálniuk kell az Európai Vegyianyag-ügynökségnél (ECHA), amelyekből évente több mint 1 tonnát gyárt ill. importál. A veszélyes anyagnak minősített és 2011. január 3-a előtt behozott vegyi anyagokat a mennyiségtől függetlenül regisztrálniuk kell. Az évi 10 tonnánál nagyobb mennyiségben gyártott ill. importált anyagok esetében az anyag biztonságos felhasználásához szükséges információkat az ún. biztonsági adatlapok formájában a felhasználók tudomására kell hozniuk. Szükség esetén engedélyt kell kérniük a korlátozási listán szereplő anyagok gyártására ill. forgalmazására.

- A vegyi anyagokat tartalmazó **árucikkeket gyártó vagy importáló** cégeknek ugyancsak regisztrálniuk kell az Európai Vegyianyag-ügynökségnél az évi 1 tonnánál nagyobb mennyiségben a termékeikhez

felhasznált vegyi anyagokat. Jelenteniük kell, ha valamely termékükben a tömegre vonatkoztatott 0,1 %-nál nagyobb mennyiségben van „különös aggodalomra okot adó” anyag és erről a felhasználókat is tájékoztatniuk kell.

- A vegyszerek **továbbfelhasználóinak** regisztrálniuk nem kell ezeket az anyagokat, de ellenőrizniük kell, hogy az anyag biztonsági adatlapján szerepel-e az „azonosított felhasználási mód”, azaz az, hogy alkalmas-e a szóban forgó vegyi anyag olyan felhasználási módra, ahogy azt alkalmazni kívánják. Ha igen, akkor végre kell hajtani a biztonsági adatlaphoz csatolt kockázatkezelési intézkedéseket. A különös aggodalomra okot adó anyagok használatát engedélyeztetni kell.

- Ha a vállalat vegyi anyagokkal **kereskedik**, köteles a biztonsági adatlapot mellékelni az értékesített anyaghoz és be kell tartania az esetleges korlátozásokat.

A REACH-ben való eligazodást segíti egy ún. navigátor, amely az interneten a http://guidance.echa.europa.eu/navigator_hu.htm címen érhető el (magyar nyelven).

Mi mindennek a haszna?

- Az egész REACH témakör nagyon fontos a saját jövőnk és a gyermekeink jövője szempontjából.

- Olyan világban szeretnénk élni, ahol csak a legszükségesebb mértékben vannak jelen vegyi anyagok, és azoknak a veszélyeit, kezelését pontosan ismerjük.

- Ezért valamit tennünk is kell. Ezzel mi is elkezdünk valami hasznosat!